

Kredito unijų ir Lietuvos centrinės kredito unijos veiklos apžvalga 2015 m. III ketvirtis

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.
© Lietuvos bankas, 2015

Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius
Tel. (8 5) 268 0029, faksas (8 5) 268 0038

www.lb.lt
info@lb.lt

Kredito unijos. 2015 m. trečiąjį ketvirtį Lietuvos banko licenciją vykdyti veiklą turėjusių kredito unijų skaičius nepakito – ataskaitinę datą veikė 74 kredito unijos. Jos vienijo 155,5 tūkst. narių (2015 m. trečiąjį ketvirtį narių skaičius padidėjo 2 tūkst., o nuo 2014 m. spalio 1 d. – daugiau negu 8 tūkst.). Ketvirčio pradžioje 63 kredito unijos buvo Lietuvos centrinės kredito unijos (LCKU) narės, tačiau liepos mėn., vienai kredito unijai išstojus, LCKU narių sumažėjo iki 62 ir atitinkamai (iki 12) padidėjo savarankiškai dirbančių kredito unijų.

2015 m. trečiąjį ketvirtį, didėjant indėlių portfeliui dėl vis dar mokamų patrauklių palūkanų (bankams siūlant labai mažas arba netgi nulines palūkanas, kai kurios kredito unijos už 12 mėn. trukmės indėlius eurais mokėjo ne mažesnes negu 1,5 % dydžio palūkanas), kredito unijų turtas padidėjo 20 mln. Eur ir, 2015 m. spalio 1 d. duomenimis, sudarė 642,8 mln. Eur, arba 2,8 proc. bankų sistemos turto (prieš metus – 2,5 %).

Kredito unijų sektoriaus veiklos rodiklių kaita

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Suma, mln. Eur			Pokytis, %	
		2014-10-01	2015-07-01	2015-10-01	2015 m. III ketv.	per metus
1	Turtas (aktyvai)	577,8	622,8	642,8	3,2	11,3
2	Pinigai	3,7	3,9	3,5	-10,3	-5,4
3	Lėšos bankuose	5,5	18,5	21,5	16,2	3,9 k.
4	Lėšos LCKU	65,8	95,1	99,6	4,7	51,4
5	Vyriausybės vertybiniai popieriai (VVP)	209,1	198,2	195,6	-1,3	-6,4
6	Suteiktos paskolos	268,1	275,8	283,7	2,9	5,8
7	Specialieji atidėjiniai paskoloms	11,8	20,7	20,4	-1,4	72,9
8	Specialiųjų atidėjinių paskoloms ir paskolų santykis (%)	4,2	7,0	6,7	-	-
9	Įsiskolinimai LCKU	23,2	15,6	15,2	-2,6	-34,5
10	Indėliai	492,0	541,7	559,5	3,3	13,7
10.1	Kredito unijų narių ir asocijuotųjų narių	489,1	538,1	556,9	3,5	13,9
11	Pajinis kapitalas	50,6	53,4	54,2	1,5	7,1
12	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	3,0	0,1	1,7	-	-

Kredito unijų turto struktūra nekito: kaip ankstesnėmis ataskaitinėmis datomis, taip ir 2015 m. spalio 1 d. reikšmingiausia kredito unijų turto dalį (44,1 %) sudarė nariams suteiktos paskolos (283,7 mln. Eur). Nors 2015 m. trečiąjį ketvirtį kredito unijų paskolų portfelis augo gerokai lėčiau negu praėjusį ketvirtį, tačiau kredito unijų suteiktos paskolos padidėjo 7,9 mln. Eur. Pažymėtina tai, kad paskolų portfelio augimą lėmė minėtą laikotarpį suaktyvėjęs fizinių asmenų kreditavimas, ypač aštuonių kredito unijų, kuriose reikšmingai padidėjo fiziniams asmenims suteiktos paskolos, skirtos vartojimui, būstui, nekilnojajam turtui įsigyti ar kitų kreditorių suteiktoms paskoloms refinansuoti. Šių kredito unijų paskolų portfelių pokytis daugiausia lėmė ir tam tikrus sektoriaus paskolų struktūros pokyčius – asocijuotiesiems nariams (daugiausia juridiniams asmenims) suteiktų paskolų dalis sumažėjo 1 proc. punktu (iki 25,3 %).

Pažymėtina, kad, ilgą laiką blogėjusi, kredito unijų paskolų kokybė ataskaitinį ketvirtį šiek tiek pagerėjo, todėl kredito unijos suformavo mažiau specialiųjų atidėjinių galimoms paskolų nuvertėjimo išlaidoms padengti. Paskolų kokybę apibūdinantys rodikliai taip pat pagerėjo: kredito unijų suformuotų specialiųjų atidėjinių ir paskolų santykis minėtą laikotarpį sumažėjo 0,3 proc. punktu (iki 6,7 %), o neveiksnių paskolų dalis paskolų portfelyje – 1,6 proc. punktu (iki

23,7 %). Tikėtina, kad šiuos pokyčius lėmė konservatyvesnė kreditavimo politika, gerėjanti skolininkų finansinė būklė (sumažėjo paskolų, kurių mokėjimai uždelsti ilgiau negu 60 dienų). Tačiau pažymėtina, kad kai kurių kredito unijų paskolų portfelio gerėjimą lėmė už paskolas įkeisto turto perėmimas kredito unijos nuosavybėn. Šis turtas neretai yra tik trumpalaikis kredito unijos finansinės būklės pagerinimas, nes jo priežiūra ar plėtojimas (siekiant pagerinti jo patrauklumą) ir pardavimas susijęs su papildomomis išlaidomis. **Atsižvelgiant į tai, kapitalo stiprinimas ir toliau yra vienas iš svarbiausių kredito unijų sektoriaus uždavinių.**

2015 m. spalio 1 d. duomenimis, beveik trečdalią kredito unijų turto (195,6 mln. Eur) sudarė investicijos į skolos vertybinius popierius (VP). 2015 m. trečiąjį ketvirtį kredito unijos, rengdamosi vykdyti Kredito unijų investavimo į ne nuosavybės vertybinius popierius taisyklių reikalavimus (kad nuo 2015 m. gruodžio 31 d. investicinis portfelis nesudarytų daugiau kaip 50 proc. jų balansinio turto, o vidutinė VP portfelio modifikuota finansinė trukmė nebūtų ilgesnė kaip penkeri metai), mažino VP portfelius ir keitė jų struktūrą pagal terminus. Vis dėlto kai kurios kredito unijos, siekdamos vykdyti minėtus reikalavimus, privalės imtis papildomų priemonių. Nuo 2016 m. gruodžio 31 d. nustatyti dar griežtesni investavimo į VP reikalavimai – investicinis portfelis neturės sudaryti daugiau kaip 35 proc. kredito unijos balansinio turto, o vidutinė VP portfelio modifikuota finansinė trukmė neturės būti ilgesnė kaip treji metai, o nuo 2017 m. gruodžio 31 d. – ne ilgesnė kaip dveji metai. Pažymėtina, kad Lietuvos bankas stebi kredito unijų, nemažai investuojančių į ilgus trukmės ir žemesnius investicinius reitingus turinčius VP ir prisiimančių sando-rio šalies ir rinkos riziką, veiksmus, susijusius su anksčiau minėtų taisyklių reikalavimų vykdymo užtikrinimu.

Pagrindinis kredito unijų finansavimosi šaltinis tebėra indėliai. Jais, 2015 m. spalio 1 d. duomenimis, buvo finansuojama 87 proc. kredito unijų turto. 2015 m. trečiąjį ketvirtį indėlių portfelis padidėjo tik 3,3 proc., o, palyginti su 2014 m. spalio 1 d. duomenimis, indėliai išaugo beveik 14 proc. ir 2015 m. spalio 1 d. sudarė 559,5 mln. Eur. Fizinų asmenų indėliai ir toliau sudarė didžiausią indėlių dalį (97 %). Nors, kaip minėta, kredito unijoms mokant patrauklias palūkanas, indėliai augo, tačiau, žemdirbius vienijančių kredito unijų atstovų teigimu, jų augimas galėtų būti didesnis. Žemdirbiai kol kas neparduoda 2015 m. derliaus – laukia, kol pakils kainos.

Didėjant kredito unijų narių skaičiui, pajinis kapitalas 2015 m. trečiąjį ketvirtį padidėjo 0,8 mln. Eur ir, 2015 m. spalio 1 d. duomenimis, sudarė 54,2 mln. Eur. Minėtą laikotarpį 3,3 proc. (iki 59 mln. Eur) padidėjo ir kredito unijų perskaičiuotas kapitalas, kuris yra labai svarbus daugumos kredito unijų veiklos riziką ribojančių normatyvų ir kitų teisės aktų reikalavimų vykdymui užtikrinti. Perskaičiuoto kapitalo augimą lėmė pelninga pastarojo ketvirčio kredito unijų veikla.

2015 m. trečiąjį ketvirtį kredito unijos uždirbo 1,6 mln., o nuo metų pradžios – 1,7 mln. Eur pelno (per 2014 m. devynis mėnesius buvo uždirbta 3 mln. Eur pelno). Pažymėtina, kad per 2015 m. devynis mėnesius kredito unijos patyrė 1,4 proc. daugiau išlaidų negu praėjusių metų tą patį laikotarpį, tačiau uždirbo 3,4 proc. mažiau pajamų. Didžiausią kredito unijų pajamų dalį (63,4 %) sudarė palūkanų pajamos, tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad beveik trečdalią visų pajamų 2015 m. spalio 1 d. sudarė vienkartinio pobūdžio, nepastovios pajamos, gautos pardavus VP. Didžiausią sektoriaus išlaidų dalį sudarė operacinės (42 %) ir palūkanų (26 %) išlaidos. 2015 m. spalio 1 d. duomenimis, 45 pelningai dirbusios kredito unijos nuo metų pradžios uždirbo 3,9 mln. Eur pelno, o 29 nuostolingai dirbusios kredito unijos patyrė 2,2 mln. Eur nuostolių.

Kaip minėta, ataskaitinį ketvirtį kredito unijų sektoriaus paskolų portfelyje sumažėjo asocijuotiesiems nariams suteiktų paskolų dalis, augo perskaičiuotas kapitalas. Tikėtina, kad kredito unijos siekė užtikrinti kapitalo pakankamumo normatyvo, apskaičiuoto pagal Kredito unijų kapitalo pakankamumo normatyvo apskaičiavimo taisyklių, įsigaliojusių nuo 2015 m. rugsėjo 30 d., reikalavimus, vykdymą. Pagal šių taisyklių reikalavimus didesnis kapitalo poreikis skaičiuojamas rizikingesniai turtui, t. y. asocijuotiesiems nariams suteiktoms paskoloms, atsižvelgiant į jų dalį paskolų portfelyje.

Pateiktų 2015 m. spalio 1 d. ataskaitų duomenimis, kredito unijų sistemos kapitalo pakankamumo rodiklis sudarė 18,50 proc. (minimalus reikalaujamas – 13 %). Kredito unijų sistemos likvidumo rodiklis buvo 63,08 proc. (minimalus reikalaujamas – 30 %¹). Ataskaitinę datą kredito unijų veiklos riziką ribojančių normatyvų nevykdė keturios kredito unijos. Viena kredito unija nevykdė kapitalo pakankamumo, didžiausios paskolos sumos vienam skolininkui ir atvirosios užsienio valiutos pozicijos normatyvų, dvi kredito unijos – didžiausios paskolos sumos vienam skolininkui normatyvo, viena kredito unija – likvidumo normatyvo. Be to, dvi kredito unijos, kurių paskolų portfeliuose reikšmingą dalį sudarė asocijuotiesiems nariams suteiktos paskolos, nevykdė pagal anksčiau minėtų naujų taisyklių reikalavimus apskaičiuoto kapitalo pakankamumo normatyvo. Pagal anksčiau galiojusius taisyklių reikalavimus apskaičiuotas kapitalo pakankamumo normatyvas buvo vykdomas (pagal šiuo metu galiojančias taisykles visos

¹ Kredito unijoms, kurių turtas didesnis kaip 4,34 mln. Eur ir indėlių metinis augimo tempas viršija tvarų augimo tempą, taikomas atitinkamai 40, 50 arba 60 proc. dydžio likvidumo normatyvas.

kredito unijos privalės vykdyti šį normatyvą ne vėliau kaip nuo 2016 m. kovo 31 d.). Kai kurioms kredito unijoms, nevykdančioms veiklos riziką ribojančių normatyvų, bet šalinančioms inspektavimo metu nustatytus teisės aktų pažeidimus ir veiklos trūkumus, yra nustatyti individualūs terminai, iki kurių jos privalo užtikrinti normatyvų vykdymą. Kai kurios kredito unijos 2015 m. spalio mėn. pateikė informaciją, kad ėmėsi priemonių, kuriomis jau užtikrino veiklos riziką ribojančių normatyvų vykdymą. Kredito unijoms, nevykdančioms veiklos riziką ribojančių normatyvų, Lietuvos bankas taiko Kredito unijų įstatyme nustatytas poveikio priemones ir duoda atitinkamus rašytinius nurodymus.

Pažymėtina, kad minėtų veiklos riziką ribojančių normatyvų, išskyrus likvidumo normatyvą, nevykdė kredito unijos, nesukaupusios pakankamo kapitalo. **Atsižvelgiant į tai, kad daugumos veiklos riziką ribojančių normatyvų ir kitų teisės aktų reikalavimų vykdymas, kuris priklauso nuo kredito unijų kapitalo bazės, yra pagrindinis šių kredito įstaigų sugebėjimo veikti stabiliai ir patikimai rodiklis, jos privalo tvarų kapitalą kaupti panaudodamos visas priemones.**

Siekiant nustatyti teisingas Tvarios kredito unijų veiklos koncepcijas, kuriai pritarė Lietuvos Respublikos Seimo Biudžeto ir finansų komitetas, įgyvendinimo prielaidas, šiuo metu minėtam komitetui pateikti Lietuvos Respublikos teisės aktų, reikalingų numatyta kredito unijų sektoriaus sisteminei reformai įvykdyti, projektai.

Lietuvos centrinė kredito unija². 2015 m. liepos 1 d. LCKU vienijo 63 kredito unijas, tačiau liepos mėn., išstojus Šiaulių kredito unijai, LCKU narių sumažėjo.

LCKU turtas 2015 m. antrąjį ketvirtį padidėjo 2 mln. Eur – iki 117,6 mln. Eur. Turto padidėjimą lėmė 4,8 proc. (iki 93,3 mln. Eur) išaugę indėliai (daugiausia kredito unijų LCKU narių), kurie ir toliau buvo pagrindinis LCKU turto finansavimo šaltinis (jais finansuojama 79 % LCKU turto).

Didžiausią LCKU turto dalį (47 %) sudarė investicijos į skolas VP, jos ataskaitinį ketvirtį sumažėjo 2,7 mln. Eur ir, 2015 m. liepos 1 d. duomenimis, sudarė 55,8 mln. Eur. Didžiąją šių investicijų dalį (91 %) sudarė Lietuvos Respublikos VVP, kitą dalį – kitų Europos Sąjungos šalių (Latvijos, Kroatijos, Vengrijos, Rumunijos ir Bulgarijos) vyriausybių ir vienos Estijos įmonės skolos VP.

Traukiantis skolos VP ir paskolų portfeliams, LCKU daugiau lėšų laikė sąskaitoje Lietuvos banke. Apžvelgiamu laikotarpiu šios lėšos padidėjo 15,6 proc. (iki 40,1 mln. Eur) ir 2015 m. liepos 1 d. sudarė 34 proc. LCKU turto, o per ketvirtį nepakitusios LCKU lėšos bankuose (0,8 mln. Eur) sudarė nereikšmingą turto dalį.

Kaip minėta, 2015 m. antrąjį ketvirtį paskolų portfelis traukėsi. Kredito unijų suteiktos paskolos minėtą laikotarpį sumažėjo 1,2 mln. ir 2015 m. liepos 1 d. sudarė 18,8 mln. Eur. Kredito unijoms LCKU narėms suteiktos paskolos sudarė 15,7 mln. Eur, o kitos paskolos (daugiau negu 3 mln. Eur) suteiktos kredito unijų nariams.

LCKU likvidumo palaikymo rezervas, padidėjus indėliams kredito unijose, padidėjo 0,3 mln. ir 2015 m. liepos 1 d. sudarė 5 mln. Eur. Kredito unijų (LCKU narių) mokumui atkurti skirto stabilizacijos fondo lėšos, skyrus paramą vienai kredito unijai, sumažėjo iki 1 mln. Eur, nors daugelis LCKU narių kredito unijų į šį fondą avansu sumokėjo 2015–2017 m. įmokas.

LCKU pajinis kapitalas 2015 m. liepos 1 d., kaip ir ketvirčio pradžioje, sudarė 9,4 mln. Eur. 2015 m. pirmąjį pusmetį LCKU gautos grynosios veiklos pajamos nepadengė administracinių ir nusidėvėjimo išlaidų, todėl patirta 0,1 mln. Eur nuostolių (2014 m. tą patį laikotarpį gauta 0,4 mln. Eur pelno).

² Dėl vėlesnių LCKU ataskaitų pateikimo terminų teikiama 2015 m. [#antrojo](#) ketvirčio LCKU veiklos apžvalga.